

Põllumajandustootjate infopäevadel esitatud küsimused

Põllumajanduslikud otsetoetused

Otsetoetused üldiselt

Küsimus: Kas ma pean pindalatoetuste taotlusele panema kirja kogu oma põllumajandusmaa?

Vastus: Taotleja peab pindalatoetuste taotlusel näitama ära kogu oma kasutuses oleva põllumajandusmaa. Taotlusel tuleb märkida ka need maad, mis on võetud rendile.

Küsimus: Kuidas mõõdab PRIA toetuse jaoks põllumajandusmaad ja kas sellele mõõtmisele kehtib ka teatud tolerants?

Vastus: Jah, GPS-idele on kehtestatud tolerants, mida ka PRIA arvestab põllu übermõõdu puhul.

Pindalade kontrollimine toimub GPS (Global Positioning System) seadmetega põllul või kaugseire meetodiga satelliitfotodelt. Mõõtmistulemustele arvutatakse mõõtetolerants, millest sõltub lõplik põllu jääv pindala. Kasutatav mõõtmistolerantsi määr GPS seadmetele on saadud Euroopa Komisjoni koostatud juhiste põhjal teostatud valideerimiste tulemusena ja on Euroopa Komisjoni allasutuse JRC (Joint Research Centre) poolt kinnitatud. Tolerants arvutatakse lähtuvalt põllu välisübermõõdust. Tolerants arvutatakse igale mõõtmisele, sõltumata sellest, kas mõõtmistulemus oli suurem või väiksem taotletud pindalast.

Tolerantsi arvutamise valem on alljärgnev:

$$T = 0,5 \times (\text{põllu välispiiri übermõõt}) \times 0,0001$$

Maksimaalne mõõtmistolerants ei tohi ületada 1,0 hektarit. Tolerantsi kordaja (toodud näites aastatel 2013 ja 2014 on väärtuseks olnud 0,5) see selgub igal aastal vahetult enne kontrolle ja võib olla muutuv suurus. Väärtuse suurus sõltub mõõtemetoodika valideerimisest.

Küsimus: Kui ma ostan enampakkumise teel riigilt maad, kas saan sellele toetusi tulla taotlema?

Vastus: Nii riigilt kui ka teistelt isikutelt põllumajandusmaa ostmisel ja toetuste taotlemisel on reegel, et põllumajandusmaa peab olema taotleja kasutuses toetuse taotlemise aasta 15. juunil. Juhul, kui kõik lepingud on vormistatud nimetatud ajaks, võib ka toetuse taotlusele antud põllumajandusmaa kirja panna.

Küsimus: Kuidas vaadatakse ettevõtete jagunemist?

Vastus: Põllumajanduslike otsetoetuste raames on EL määrustes säte, mille kohaselt pärast 2011. aasta oktoobrit tehtud muudatused ettevõtte jagunemise ja liitmiste osas, mis on tehtud eesmärgiga vastata toetuse saamiste tingimustele, on eraldi vaadeldavad. Kui jagunemine on tehtud eesmärgiga toetuse saamise tingimustele vastata, jäetakse toetuse taotlus rahuldamata.

Küsimus: Millise kultuuri pean kirjutama pindalatoetuste taotlusele, kui tegelikult külvan näiteks mustõika alles juuli kuus?

Vastus: Sarnaselt taliviljadega tuleb märkida see põllumajanduskultuur, mis antud põllul kasvab 15. juunil. Kui põllumajandusmaa on 15. juunil mustkesas, tuleb nii ka taotlusele märkida.

Aktiivne põllumajandustootja

Küsimus: Kas selleks, et tõendada, et olen aktiivne tootja põllumajanduslike otsetoetuste mõttes, pean ma vastama kõigile kolmele tõestusele korraga?

Vastus: Ei, taotleja peab vastama nendest kolmest tingimusest vaid ühele, millega ta soovib oma aktiivse tootja staatust tõestada. Vastava valiku kriteeriumi osas kinnitab taotleja oma taotlusega.

Küsimus: Sõnastuses: Minu otsetoetuste summa on vähemalt 5% mittepõllumajandusliku tegevuse kogutulust ...“ – Millise aasta otsetoetuste summat ja millise aasta mittepõllumajanduslikku kogutulust tuleb võrrelda?

Vastus: Võrreldakse kõige viimast aastat, mille osas andmed on kättesaadavad nii otsetoetuste summa kui ka mittepõllumajandusliku tegevuse kogutulust kohta. Juhul, kui taotleja ei ole eelnevalt põllumajanduslike otsetoetuseid taotlenud, arvutatakse arvestuslik toetussumma tema kasutuses olevate põllumajandusmaa hektarite alusel.

Küsimus: Sõnastuses: „Esitan põllumajanduslikust tegevusest saadud tulu viimasel eelarveaastal ...“ – saan aru, et järgmisel aastal tuleb esitada 2014. aasta tulu number. Kuna aga taotlemine toimub mais ja majandusaasta aruanded tuleb esitada alles juuni lõpuks, siis saavad äriühingud esitada vaid ebatäpse tulu. Kas nii ongi mõeldud ja keegi ei tule tootjat sanktsioneerima, et ei ole sama number, mis majandusaasta aruandes?

Vastus: Taotleja esitab oma viimase aasta põllumajanduslikust tegevusest saadud tulu vastavalt põllumajanduslike otsetoetuste reeglitele, kus põllumajandusliku tulu arvestusse läheb vaid Euroopa Liidu toimimise lepingu lisa I alusel toodetud põllumajandustoodetest saadud tulu. Viimase aasta tulu, mis on kättesaadav, võib olla ka kalendriaasta mõttes eelviimane aasta.

Küsimus: Miks on metsamajandusega tegelemine välistatud aktiivse põllumajandustootja mõistest?

Vastus: Aktiivse põllumajandustootja mõistest on välistatud need ettevõtted, kes tegelevad vaid metsamajandamisega. Juhul, kui põllumajandusega tegelev ettevõtja omab lisaks ka metsa ja majandab seda, siis selline tootja ei ole aktiivse põllumajandustootja mõistest välistatud.

Minimaalsed nõuded põllumajandusmaa hooldamisel - Põllumajandusministerium on teinud ettepaneku, et põllumajandusmaad karjatamiseks ja harimiseks sobilikus seisukorras hoidmiseks tuleb vähemalt üks kord aasta jooksul so 10. augustiks niita. Üle 10 ha

põllumajandusmaaga majapidamised võivad hekseldada püsirohumaad kuni 10% ulatuses kogu ettevõtte põllumajandusmaast.

Küsimus: Minu ettevõttes on 30% kogu põllumajandusmaast püsirohumaad, mida ma sellega nüüd peale hakkas, kui ma ei saa seda enam hekseldada ?

Vastus: Püsirohumaad saab hooldada loomade karjatamise, niitmise ja selle niite koristamise teel. Niite hekseldamine oleks lubatud püsirohumaal vaid kuni 10% ulatuses kogu põllumajandusmaast . Lisaks on mitmeid viise, kuidas ka edaspidi püsirohumaad hooldada. Toetuse saamise tingimused on aga kehtivad vaid juhul, kui taotletakse ka põllumajanduslikke otsetoetuseid. Kui toetuseid ei taotle, ei ole ka ühtegi piirangut oma põllumajandusmaa hooldamise viisi osas.

Küsimus: Oman 100 ha põllumajandusmaad, millest 20 ha on püsirohumaad ja ülejäänud maal kasvatan põllukultuure. Kas hekseldamise nõude kitsendus tähendab seda, et ma võin vaid 10 ha hekseldada?

Vastus: Jah, kui taotleja kasutuses on kuni 10 ha põllumajandusmaad võib ta püsirohumaad kogu ulatuses hekseldada.

Küsimus: Kas lühiajalist rohumaad võin hekseldada?

Vastus: Piirang on seatud vaid püsirohumaaga ja selle hooldamisega hekseldamise teel.

Küsimus: Millised on nõuded põlluribade hooldamisele?

Vastus: Kuni 2 m põlluribad kuuluvad antud põllukultuuri kasvatamise pinna sisse ehk on selle põllu osad, ja tähendab seda, et seal on lubatud ka hekseldamine. Taotlusele märgitakse sel juhul kultuuriks põhikultuur ja põlluribasid ei pea eraldi ära näitama. KSM toetuse osas kehtivad nõuded nagu nimetatud toetuse tingimustes on kirjas.

Küsimus: Kas 10 ha hekseldamise nõude piir on iga ettevõtte kohta?

Vastus: Jah

Küsimus: Kas round-upiga`maa hooldamine on lubatud või mitte?

Vastus: Nõuetele vastavuses ei täida glüfosaadiga umbrohu hävitamine nõuet, et rohumaad peab olema niidetud või karjatatud (<https://www.riigiteataja.ee/akt/119022014004>). Seda, kui eelnevalt on niidetud ja siis kasutatakse glüfosaati, ei ole reguleeritud. Niitmise nõue on alates 2015 ÜPT toetusõiguslikkuse nõue. Haljasväetiskultuuri kasvatamisel võib ÜPT taotleja enne sissekündi glüfosaati kasutada (sissekünniaastal niitmise kohustust ei ole). KSM taotlejal ei ole põllu-, rühvel- ja köögiviljakultuuri kasvatamise korral lubatud kasutada glüfosaate kultuuritaimede tärkamisest kuni saagi koristamiseni. Glüfosaate ei ole lubatud kasutada haljasväetisena kasutataval rohumaal. Uuel perioodil kavandame glüfosaadi keeldu keskkonnasõbraliku ja KSM-s ka meetaimede kasvatamise tegevuse puhul. Kui eeltoodud nõudeid on rikutud, rakendatakse vastavaid sanktsioone. Siinjuures kehtib alati ka nõue, et õitsvaid taimi pritsida ei ole lubatud. Määruse Taimekaitsevahendi kasutamise ja hoiukoha täpsemad nõuded § 4 lõige 8 ütleb : Taimekaitsevahendit on keelatud pritsida alal, millel on õitsvaid taimi, välja arvatud juhul, kui taimekaitsevahendi pakendi märgistusel on märges, et

seda võib kasutada taimede õitsemise ja mesilaste lendluse ajal. Sellisel juhul peaks rikkumisest teatama Põllumajandusametile. Pindalatoetuse taotlejatele kehtib ka nõuetele vastavuse kohustuslike majandamisnõuete nõue 9 Taimekaitsevahendite kasutamine (<http://www.pikk.ee/valdkonnad/nouetele-vastavus/kohustuslikud-majandamisnouded/rahva-looma-ja-taimetervis#.VHgZDOkcSUK>), kui neid nõudeid ei täideta, vähendatakse lisaks tavapärastele sanktsioonidele seaduse rikkumise eest ka toetusi. Kõigele lisaks me soovime öelda, et kuigi väljaspool seadusega reguleeritud juhtumeid ei ole glüfosaadi kasutamine otseselt nõuete rikkumine, ei pruugi see alati olla hea tavaga kooskõlas.

Küsimus: Kui mul kogu massiiv on 30 ha, siis osaliselt hekseldatav põllumajandusmaa seotud ilmastikutingimustega. Kas siis läheb kogu maa hekseldamise alla?

Vastus: Jah

Küsimus: Kas Veeseaduse veekaitsevöönd, kus on keelatud majandustegevus (praegu veekaitsevöönd kas 1m või 10m või 20m), saab olla põllumajandusmaa? Miks PRIA mõõdab piiri kraavini, kui sellel on kehtestatud veekaitsevöönd, kus majandustegevus on keelatud? Siis tuleb KKI ja teeb trahvi.

Vastus: See, et majandustegevus on Veeseaduse järgi keelatud, ei muuda veel maad mittepõllumajandusmaaks. Praegu on Veeseaduse järgi keelatud majandustegevus, v.a. nt. heina niitmine. Looduskaitseadus ütleb: „Kaitseala, hoiuala või püsielupaiga poollooduslike koosluste säilitamiseks vajaliku töö tegemist ei loeta majandustegevuseks ega ettevõtluseks“. See tähendab, et ka karjatada võib teatud juhtudel, ehkki see kehtib eelkõige rannaaladel. Karjatada ja heina niita saab põllumajandusmaal. Toetuste taotlemisel tuleb järgida vastavate teotuste nõudeid.

Rohestamise üldised küsimused – Rohestamise toetus on kohustuslik toetus ühtse pindalatoetuste taotlejatele. Taotlejad peavad järgima rohestamise nõudeid kogu oma kasutuses oleval põllumajandusmaal.

Küsimus: Tootjategrupp, kellele ei laiene rohestamise nõuded (alla 10ha, väikepõllumajandustootja skeemis osaleja, mahetootjad ja metsasuse erisuse alal majandavad tootjad), kas neile makstakse taotletud hektarite eest vaid ÜPT põhimakset või saavad mõlema toetuse ÜPT+ROHESTAMINE?

Vastus: ÜPTd makstakse igal aastal iga toetuskõlbliku hektari eest, mille on põllumajandustootja deklareerinud. Niisamuti on ka rohestamise toetuse saamise tingimusega, et kõik need põllumajandustootjad, kellel on õigus saada ÜPT toetust, peavad järgima oma kõigil toetuskõlblikel hektaritel rohestamise nõudeid. Juhul, kui kehtivad erisused või vabastatud või osaletakse nt. väiketootjate skeemis, tuleb meeles pidada järgmist:

- Rohestamise nõuete täitmisest on täielikult vabastatud väiketootjate skeemis osalevad põllumajandustootjad ja mahetootjad, kelle majapidamises on ainult mahetunnustatud

maad- need tootjad saavad nii ÜPT põhimakset kui ka lisanduvat rohestamise toetust. Väipõllumajandustootjate toetuses osalejate puhul tuleb jälgida asjaolu, et selles skeemis osalevatele tootjatele makstakse toetust kuni 1250 eurot vastavalt nende põllumajandusmaa kasutusele.

- Mahetootjad, kelle majapidamised on eraldatud, st on nii tunnustatud mahemaad kui ka tunnustamata mahemaad, peavad jälgima ja valima, kas nad soovivad täita rohestamise nõudeid kogu oma majapidamise põllumajandusmaal või ainult selles osas, mis ei ole tunnustatud mahemaana- ka nendel tootjatel on õigus lisaks ÜPT põhimaksele saada lisanduvat rohestamise toetust.
- Need põllumajandustootjad, kes asuvad metsasuse erisusega valdades, on vabastatud vaid ökoalade nõude täitmisest, küll aga peavad täitma püsirohumaa säilitamise nõuet ja põllumajanduskultuuride mitmekesistamise nõuet, juhul kui neile need nõuded kohalduvad ja nad omavad sellist maad. Lisaks eelnevale, kui tootja kes asub metsasuse erisusega vallas ent siiski märgib taotlusel oma ökoala võtab kohustuse omada vähemalt 5% ökoalasid (st et vabatahtlikult temale ökoalade nõue kohalduv). Ka need tootjad saavad lisaks ÜPT põhimaksele rohestamise toetust.
- Kõik need põllumajandustootjad, kes jäävad alla kehtestatud lävendite nt. alla 10 ha või alla 15 ha on vabastatud nõuete täitmise eest ja saavad ka ÜPT põhimakset koos rohestamise toetusega.

Küsimus: Mille alusel kehtestatakse rohestamise nõuded?

Vastus: Rohestamise nõuded kehtivad taotleja põhiselt. Taotlusele tuleb kirja panna kogu oma kasutuses olev põllumajandusmaa 15. juuni seisuga, sõltuvalt põllumajandusmaa suuruselt ja ettevõtte maakasutusest rakenduvad asjakohased nõuded.

Rohestamise nõue - mitmekesistamine

Küsimus: Kas 15.08 kuupäev tähendab seda, et enne seda kuupäeva talivilja külvata ei tohi?

Vastus: Liikmesriigil on kohustus määrata oma riigis kõige asjakohasem viljelusperiood selleks otstarbeks eelkõige, et põllumajanduskultuuride mitmekesistamise nõude täitmisel arvestada kultuuride osakaalusid, mille alusel selgub, kas tootja on nõuet täitnud või mitte. Seepärast peab tootja ka tagama ja suutma tõendada, et kui tema juures teostatakse kohapealne kontroll, et nimetatud põllul on vastavat kultuuri kasvatatud ning ta täidab mitmekesistamise nõudeid. Erandina võimaldavad kohapealse kontrolli töödokumendid kontrolli ka kultuurijäakidelt (nt. kõrretüü), aga need peavad olema sellisel juhul ka selgelt tuvastavad.

Küsimus: Segude kasutamine mitmekesistamises: kas 80% kõrreliste heintaimedega sobib?

Vastus: Oleme Komisjonilt küsinud ja saanud momendil suulise vastuse, et liblikõieliste (vähemalt 80%) kasvatamine heinataimede segus läheb mitmekesistamise nõudena arvesse. Ootame ka Komisjoni poolset kirjalikku kinnitust selles osas.

Küsimus: 3 kultuuri nõude täitmise arvestamine ÜPT-s, kui põllul on maastikuelemente. Kas arvestatakse kogupinnast koos maastikuelemendiga või nn puhtast pinnast ilma maastikuelemendina?

Vastus: Arvestus käib kogu põllu pinnast sh koos maastikuelementidega.

Rohestamise nõue püsirohumaad säilitamine

Küsimus: Kas võib püsirohumaad põllumaaks teha?

Vastus: Ei, tootjal on kohustus säilitada püsirohumaad enda poolt deklareeritud püsirohumaade ulatuses. Sellega garanteeritakse ka liikmesriigi tasemel nõutav püsirohumaad säilitamise suhtarv. Teatud juhtudel on võimalik nõ loa alusel üles harida püsirohumaad tingimusel, et see ka asendatakse samaväärsega. Teisisõnu, mõtleme samaväärsega asendamise juures seda, et püsirohumaad rajatakse mujale. Igal juhul peab tootja arvestama, et juhul Eesti riigi püsirohumaad suhtarv on vähenenud enam kui 5% kehtestuvad tootja tasemel püsirohumaad tagasirajamise kohustused.

Küsimus: Kas tundlikule püsirohumaale kehtivad Natura nõuded?

Vastus: Selliseid püsirohumaad, mis asuvad Natura 2000 alal 100% turvasmuldadel, on valitud Eestis tundlikeks püsirohumaadeks. Sellisel maal kehtib kasutusotstarbe muutmise ja ümberkünni keeld. Tundlikule püsirohumaale kehtivad lisaks ka kõik muud nõuded, mis on sätestatud kaitstava loodusobjekti kaitsekorras. Lisaks tuleb taotlejal täita ka nende toetuste nõudeid, mida taotleatakse.

Küsimus: Kuidas on võimalik püsirohumaad uuendada?

Vastus: Nagu ka seni, on võimalik püsirohumaad uuendada, kui püsirohumaad alale külvatakse kohe pärast üleskünni rohttaimede seemned, vahekultuuri ei tohi olla. Ka on lubanud Euroopa Komisjon lubanud anda juhised püsirohumaad ja sellega seotud säilitamise kohustuse osas. Tundlikel püsirohumaadel (vt eelmist selgitust) ei ole lubatud püsirohumaad uuendamisel enne rohttaimede seemnete külvamist üleskünni teha.

Küsimus: Püsirohumaad kohustuse juures, kas kontrollitakse tootjapõhiselt või maapõhiselt? Kellele see kohustus läheb, kui tegemist on rendimaaga ja järgmine maakasutaja künnab sellise maa üles.

Vastus: Ka siin on sarnased nõuded senikehtivale. Tagasirajamise kohustus näeb ette individuaalse tootja tasemel püsirohumaad tagasirajamiseks. Kui selgub, et maa on üleantud, kuid kohustust mitte, peab see, kes maa üle andis, ka garanteerima, et nõue oleks täidetud ja püsirohumaad tagasi rajama. Seega enne maa üleandmist peab tootja täpselt teadma, kas ja kuidas ta saab seda kohustust täita, sh informeerima ka maa ülevõtjat kohustustest, vastasel juhul saab sanktsiooni see, kes maa üle andis, aga kohustust mitte. Seetõttu on oluline jälgida, et ikkagi püsirohumaad üleandmise puhul läheb kohustus ka ülevõtjale püsirohumaad säilitamiseks ja kindlasti tuleb üleandmisest teavitada. Seni kehtinud määruse kohaselt tuleb

vajadusel PRIAt püsirohumaa üleandmisest teavitada ühepoolset, kui püsirohumaa on teisele tootjale üle läinud. Täpsemad nõuded sätestatakse Põllumajandusministri määrusega, mis reguleerib ÜPT ja rohestamise toetust.

Küsimus: Millal saab rohumaa püsirohumaa?

Vastus: Otsetoetuste mõttes, 6ndal aastal, kui on olnud eelnevad 5 aastat järjest rohumaa taotlusel kirjas.

Küsimus: Kas ma pean ka nüüd PRIAsse teavitama seda, et püsirohumaa on minu kasutusest ära läinud?

Vastus: Jah, tuleks teavitada.

Küsimus: Kas looduslik rohumaa läheb püsirohumaade arvestusse?

Vastus: Jah, on püsirohumaa otsetoetuste mõttes. Läheb arvesse püsirohumaa kohustuse arvestuses.

Küsimus: Mis on püsirohumaa kohustuse all? Kuidas on 2012 aasta tase seotud?

Vastus: Püsirohumaa suhtarvu kujunemise aluseks on taotleja poolt 2012.a ja 2015.a taotlustel deklareeritud püsirohumaa pindala kokku summeerituna. Kõik see, mis on 2012 püsirohumaa deklareeritud + 2015 a. lisanduvad ja deklareeritavad püsirohumaa pindalad kokku. Püsirohumaa, mis on pärast 2012 üles haritud on võimalik nõ tasaarvestada 2015 aastal pindalatoetuste taotlusel esitatava püsirohumaaga hektaritega.

Küsimus: Püsirohumaa kohustus lisanduva uue põllumajandusmaa suhtes, riigilt ostetud/ kasutuslepingu alusel kasutatava maa suhtes?

Vastus: Püsirohumaa kohustus kehtib ka siis, kui teil on renditud maad koos püsirohumaa säilitamise kohustusega või teid on teavitatud maa rendile andmisel, et teile kehtivad ka püsirohumaa säilitamise kohustused. Kui tootja on võtnud rendile püsirohumaa, tuleb ka seda säilitada. Kuna uued nõuded so eelkõige rohestamise nõuded kehtivad maakasutuse ja tüübile (põllumaa, püsirohumaa) on oluline jälgida, millisenä uus kasutusele võetav põllumajandusmaa põllumassiivide registris kirjas on.

Küsimus: Kuna püsirohumaa säilitamise kohustus mahedatele ei kehti, siis kas võib mahepüsirohumaad üles künda?

Vastus: Ehkki püsirohumaa kohustus otsetoetuste raames mahepõllumajanduslikule ettevõttele ei kehti tasub siiski pigem olla ettevaatlik ja mitte kohe tõtata maad üles kündma, kuna ettevõttele võib olla ka mittemahe maad ning selles osas peab ta säilitama oma püsirohumaa.

Rohestamise nõue ökoalade määratlemine

Üldküsimused:

Küsimus: Kas ökoala võib olla ka kogu minu põllumajandusmaa ehk kas võib olla 100%?

Vastus: Ökoalaks (maaharimispraktikate mõttes) saab määratleda vaid külvikorras olevat st. haritavat maad. Viimase viie aasta jooksul peab see olema olnud vähemalt kord mingi põllumajanduskultuuri kasvuala. Ökoalana tuleb määratleda vähemalt 5%, et kindel olla kohustusliku %-ndi täitvuse osas. Kui PRIA tuleb kohapeale kontrollima ja tegu on mitme maastikuelemendi või põlluga (harimispraktikate kasutamisel), mõõdetakse neid üldjuhul kuni 5% taotlusel kirja pandud põllumajandusmaa hektarite arvu ulatuses.

Küsimus: Kuidas ma 5% ökoalasid kokku saan, kui mul üldse maastikuelemente ei ole?

Vastus: Lisaks maastikuelementidele on võimalik kasutada harimispraktikaid: kesa, energiapaju kasvuala, lämmastikku siduvate kultuuride kasvupinnad, mis võimaldavad samuti nõude täitmist. Siinkohal tuleks jälgida nendele aladele kehtestatud nõudeid, kasvatatavate kultuuride loetelu ja ajalisi piiranguid tegevustele.

Küsimus: Mis saab siis kui minu ettevõtte on nii metsasuse erisusega vallas, kui ka mujal?

Vastus: Metsasuse erisusega vallas maakasutust omavatele põllumajandustootjatele kehtestatakse põllumajandusministri määruuses protsendiline lävend. Kui maakasutusest asub metsasuse erisusega kaetud vallas selle lävendiga võrdne või suurem osa kasutatavast põllumajandusmaast, on tootja kogu majapidamises ökoalade määratlusest vaba. Seejuures tuleb silmas pidada, et kui taotleja märgib pindalatoetuste taotlusele kasvõi ühe ökoala võtab ta sellega vabatahtlikult kohustuse määratleda ökoalasid vähemalt 5% ulatuses.

Küsimus: Kas mul võib olla ka rohkem, kui 5 % ökoalasid?

Vastus: Jah, kuid tuleb arvestada, et see on külvikorras olev haritav maa ja suurem % ei vabasta teistest (ka rohestamise) nõuetest.

Küsimus: Miks ökoalade loetelust on elektripostid väljas?

Vastus: Maastikuelemendina ei sobi ühegi kirjeldusega ning seejuures tuleb jälgida, et elemendil oleks ka keskkonnakasu.

Küsimus: Maastikelementide juurde tulekuga tuleb põllumajandusmaad juurde ja minu maakasutuse suurus võib minna üle 10 ha. Ehk ma ei saa hekseldada?

Vastus: Jah. Aga kogu juurdetuleva pinna eest saab ka otsetoetusi st läheb toetusõigusliku pindala hulka.

Küsimus: Miks on vaja määratleda ökoalad? Kuidas määratakse see 5%?

Vastus: Otsetoetuste reformi läbirääkimiste käigus väljendati muret selle üle, et ühele sektorile makstakse toetust üldisest eelarvest st kõigi EL maksumaksjate arvelt, aga vastu on vaja saada nn avalikku teenust – puhtamat elukeskkonda ja säilitatud elurikkust. Seepärast on sätestatud rohestamise toetus kolme eraldi nõudega. Ökoalade määratlemise nõue kohaldub alates 15 hektarist suurema põllumaa kasutuse korral. Ökoalade 5% arvestamise aluseks võetakse kogu taotleja kasutuses olev toetuskõlbulik põllumaa. Põhiliseks on seejuures

säilitada looduslikud elupaigad – olemasolevad põllusaared või metsasiilud, või tegeleda keskkonناسäästlike harimispraktikatega, nt jätta teatud põld üheks või mitmeks viljelusperioodiks tootmisest kõrvale.

Küsimus: Kas maastikuelement peab olema kasutuses või omandis oleval maal?

Rendilepingud on ju kinnistu põhiselt, mitte põllumassiivi põhiselt.

Vastus: Peab olema kasutuses oleval maal 15. juuni seisuga. Näiteks kui rendilepingus ei ole seda põllumajandusmaa osa sees, siis 5% arvestuses seda kasutada ei saa. Lepinguid on erinevaid, arvestus võib olla ka vaid puhta põllumaa pindala osas.

Küsimus: Maaparanduskraav piiril naabriga.

Vastus: Ökoalade 5% arvestusse läheb see osa kraavist, mis on teie kasutataval põllumaal.

Küsimus: Kas ökoalana saab arvestada vana talukohta põllu keskel?

Vastus: Üldjuhul ei vasta vana talukoht põllusaare definitsioonile. Põllusaar, peab olema puude ja põõsastega ning ümbritsetud põllumaast igast küljest. Kui seal ei ole enam hooneid või vundamendi jäänuseid, võib erandjuhul vastata maastikelemendi kirjeldusele.

Küsimus: Kas ökoala alla läheb ka KSM põlluriba?

Vastus: Ei lähe.

Küsimus: Kui põllusaarel on puud 5 aastat tagasi maha lõigatud, ja nüüd kasvavad puud uuesti, kas see läheb ökoalana arvesse?

Vastus: Jah.

Küsimus: Kas kraav, mis on lepavõsa täis on toetusõiguslik/ökoala?

Vastus: Kuni 2 m laiune kraav, mis on külgnep põlluga so põllu ääres võib minna põllukultuuri kasvupinna sisse.

Küsimus: Kas kraav, mis jagab praegu kaks massiivi liidab need nüüd üheks massiiviks?

Vastus: Ei. Juhul, kui kraav vastab maastikuelemendile kehtestatud nõuetele ja tervikuna on ühe tootja kasutuses ning mõlemal põllumassiivil on sama maakasutus, siis on võimalik lasta PRIA-I need põllumassiivid liita, tehes põllumassiivi piiri muudatuse ettepaneku.

Küsimus: Kas tõesti mitte midagi tehes saan 5% täidetud?

Vastus: Ei ole nii. 5% ökoala tuleb määratleda hooldatud ja nõuetekohaselt säilitatud maastikuelementidena või harimispraktikana külvikorras oleval põllumaal. Seejuures pidades silmas, et ökoalad maastikuelementidena peavad olema põllumaal või külgnema põllumaaga.

Küsimus: Kas tiik läheb ökoalaks?

Vastus: Ei lähe.

Küsimus: Kes ökoalad määrab, kas tootja või PRIA?

Vastus: Ökoalad kujunevad põllumajandustootja ettepaneku alusel nõ potentsiaalsetest maastikuelementidest. PRIA hindab, kas tootja poolt märgitud maastikuelement vastab nõuetele ning positiivse otsuse korral kannab maastikuelemendina registrisse. Ökoalad märgib taotleja ise pindalatoetuste taotlusel, milleks võivad olla nii maastikuelemendid kui konkreetse aasta harimispraktikad.

Küsimus: Kas ökoalad on ka üheaastased nagu ÜPT?

Vastus : Kuna ökoaladena käsitletavat maastikuelemendid on säilitatavad ka nõuetele vastavuse süsteemis, siis tuleb neid ka säilitada. Nimetatud maastikuelementide alune maa kuulub toetusõigusliku põllumajandusmaa hulka. Ökoaladena saab aga taotleja igal aastal valida, milliseid maastikelemente või harimispraktikaid ta konkreetsel aastal kasutab. Ökoalaks saab olla nt. kesa või lämmastikku siduva kultuuriga alad. Kui tootjal on erinevaid ökoalasid ja oluliselt rohkem kui 5% kohustus ette näeb, siis ei ole keelatud igal aastal taotlusele märkida erinevaid ökoalasid, mida tootja parasjagu soovib ja otsustab kasutada.

Ökoalana lähevad arvestusse elemendid, mis on otseses kokkupuutes põllumaaga. Juhul, kui kaks elementi asuvad kõrvuti, külgnevad põllumaaga ja elemendid on määratletud ökoaladena (nt. kraav ja puuderida), siis saab neid mõlemaid elemente ka ökoalade arvestusse võtta. Kui tegemist on kraavipervega, mis on puurindes ehk kasvab kraavi pervel (nt. lepavõsa), peab silmas pidama asjaolu, et lepavõsa ei ole määratletud maastikuelemendina ja seda ei saa ka arvesse võtta. Arvestusse läheb saab võtta vaid kraavi, kui see külgneb otseselt põllumaaga. Kui aga põllumaa kõrvale jääb kõigepealt võsa ja siis alles tuleb kraav, siis ei ole võimalik arvata ka kraavi ökoalaks.

Küsimus: Kuidas talitada, kui maastikuelemendid on mitme maakasutaja piiril?

Vastus: Iga taotleja annab PRIA-le teada, millises osas tema konkreetset maastikuelementi kasutab. PRIA, hinnates maastikuelemendi sobivust, muudab seejärel põllumassiivi piiri vastavalt elemendi kasutusele. Pindalatoetuste taotlusel näitab taotleja oma kasutuses olevad ökoalad, mida ta soovib konkreetsel aastal ökoalade arvestuses kasutada.

Küsimus: Kas ka korvipaju läheb maaharimispraktikate alla?

Vastus: Kui botaaniliselt sama kultuur, siis ka kõik nõuded kehtivad sarnased nii kasvatamise reeglitele, maa mullaboniteedile kui ka PMA loa osas. Nõuded kehtestatakse põllumajandusministri määrusega.

Maastikuelemendid

Küsimus: Kui kiviaed on minu maa piiri peal, kas saan seda arvestada?

Vastus: Arvestada saab seda osas, mis on teie kasutuses oleval maal ja on otseses kokkupuutes põllumaaga.

Küsimus: Kas kiviaed maastikuelemendina saab olla koos puudega?

Vastus: Ei saa korraga arvestada ökoalana nõ puuderida ja kiviaeda – on kas üks või teine element.

Küsimus: Kas kraavide, hekkide ja põlluservade jätmine ja ökoalana määratlemine on kohustus?

Vastus: Kui tootja kasutuses oleval põllumajandusmaal on kirjeldustele vastavad maastikuelemendid, tuleb nad põllumassiivide registrisse kanda. Maastikuelemendid muutuvad säilitatavateks nõuetele vastavuse süsteemis. Ökoaladena on otsetoetuse raames rohestamise toetuse taotlemisel taotlejal kohustus need määratleda, kui ta taotleb ÜPTd. Küll aga on see taotleja otsus, millised elemendid või maaharimispraktikad neist taotlusele ökoalana märgib, et täita 5% nõuet

Küsimus: Kuidas arvestatakse kraavi põllu ja metsa vahel?

Vastus: Ökoalana läheb arvesse kraav, mis on otseses kokkupuutes põllumaaga (k.a. 2 m rohuriba, mida võib arvestada põllukultuuri kasvupinna sisse) juhul, kui see asub tootja kasutuses oleval põllumajandusmaal.

Küsimus: Kas ökoala maastikuelementi võib ka alles nüüd rajada?

Vastus: Jah.

Küsimus: Kui suur on maastikuelemendina põllusaar ?

Vastus: 0,01 kuni 0,5ha.

Küsimus: Kas metsasiilul on maksimaalne pindala?

Vastus: Ei ole.

Kesa

Küsimus: Kas kesal, mida arvestatakse ökoaladeks, tohib tasandusniidet teha?

Vastus: Ökoalade hulka kuuluva kesa puhul on keelatud põllumajandustoodete tootmine ehk ei tohi niidet ära koristada ja loomi ei tohi karjatada.

Küsimus: Kesa? Kui mitme aastane ta võib olla? Kas karjatada tohib?

Vastus: Kesa võib olla mitu aastat ühel kohal, tootmine pole seal ökoalana märkimise korral, lubatud. Nii niite kogumine saagiks kui loomade karjatamine keelatud.

Küsimus: Milline on kesa minimaalne suurus ?

Vastus: Nagu minimaalne suurus igal põllul või maa-alal – 0,3 ha

Küsimus: Kesa agronoomiline mõiste on see, et ta on puhkav maa enne talivilja külvi. Seega 15.augustit on mõeldamatu, sest talivilja külv toimub varem.

Vastus: Arvestame sellega. Mitmekesistamise nõude mõttes peab PRIA kohapealsel kontrollil olema veendumus, et mitmekesistamise ja ökoalade nõue on täidetud. St selleks võib kasutada ka kaudseid tõendeid ja hinnanguid kohapeal. Taliviljale eelnev kesa sh selle minimaalne olemasolu periood määratletakse täpsemalt ka põllumajandusministri määruses.

Lämmastikku siduvad kultuurid

NB! Ei ole lihtsalt liblikõieliste kasvatamise nõue, ainult need kultuurid lähevad arvesse, mis kinnitatud loetelus!

Küsimus: Kasvatan haljasväetisena liblikõielist, siis mul ei olegi segus teravilja sees. Talivilja külviks on põllumaa ettevalmistus varasem kui 15. august ning see ei ole õige, et kogu tegevus seal on keelatud. Liblikõielise puhul, kui see on enne talivilja, siis 15.august on liialt hiline aeg ettevalmistuste tegemiseks.

Vastus: PRIA peab saama tõestuse selle kohta, et mitmekesistamise nõue on täidetud. Seda ka sel juhul, kui talivilja külv on varasem kui 15. august. Selgitame nii mitmekesistamise, kui taliviljale eelneva kesa nõudeid juhendmaterjalides.

Küsimus: Lämmastikku siduvate kultuuride juures kasvatada neid segus keerispeaga.

Vastus: Keerispea ei ole lubatud lämmastikku siduvate kultuuride loetelus.

Küsimus: Kas lämmastikku siduvate kultuuride puhul on ka taimekaitsevahendite piirangud, kui kasvatada nt liblikõielist - hernest?

Vastus: Taimekaitsevahendite piiranguid ei kehtestata, kuid tõenäoliselt tulevad ajalised piirangud saagiks koristamise ja/või sissekünni tegemise aja kohta.

Küsimus: Liblikõieliste kasvatamisel koefitsient 0,7, kas selle alusel arvestus? Aga kuidas toetust saan?

Vastus: Ökoalade osakaalu arvestamise juures läheb arvesse kehtestatud koefitsient st nt. lämmastikku siduva kultuuri puhul 1ha= 0,7 ha. Rohestamise toetuse puhul arvestuse aluseks, ÜPT hektarid st 1=1 ha.

Küsimus: Kas liblikõieliste arvestamiseks ökoalana peab olema puhaskülv või võib olla ka segu?

Vastus: Reeglina puhaskülv, aga oleme küsinud Euroopa Komisjonilt, kas ka segu läheks arvesse. (Vastust seni pole, kuid kui see võimalus tuleb, siis vaid juhul kui üle 80% liblikõielist on segus kõrreliste heintaimedega).

Küsimus: Kui segu, siis millest võetakse liblikõieliste %?

Vastus: Üldreeglina pole segu siin lubatud, puhaskülvis.

Küsimus: Kas hernele kaera võin tugikultuuriks panna ja läheb liblikõielistena kirja?

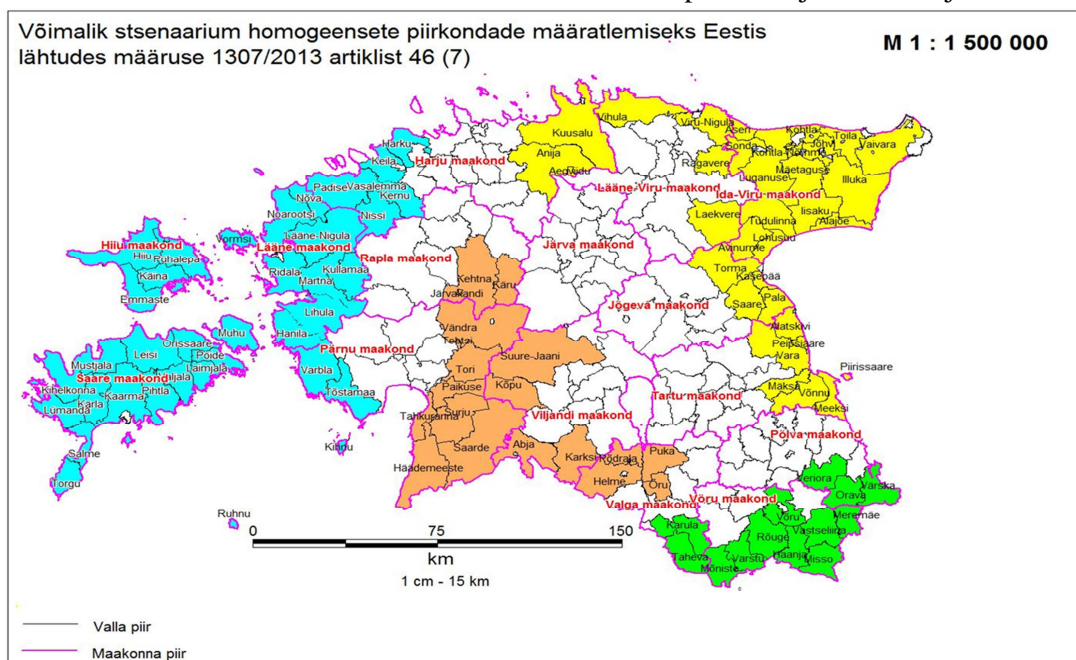
Vastus: Ei.

Küsimus: Kui kogu maa liblikõieliste all ja künnab enne 15.augustit ja külvab kogu maale talivilja – kas läheb arvesse ökoalana?

Vastus: Tuleb vaadata koos mitmekesistamise nõudega, vastavalt põllumaa pinnale kasvatatavate kultuuride arv. Talivilja külvile eelneva kesa kohta tuleb eraldi nõue sh ajalise kestuse ja tootmisviisi kohta.

Metsasuse erisus

Eesti on teinud Euroopa Komisjonile ettepaneku kehtestada Eestis neli piirkonda nõ metsasuse erisusega hõlmatud aladeks. Nendes neljas piirkonnas tegutsevatel ettevõtjatel ei teki ökoalade määramise kohustust. Eesti ootab Euroopa Komisjoni vastust ja heakskiitu.

Küsimus: Mis saab siis kui minul on osa maad vabastatud vallas ja osa maad on mittevabastatud vallas?

Vastus: Põllumajandusministri määrusega kehtestatakse määratlus, kui palju ettevõtte põllumajandusmaast peab asuma nõ vabastatud vallas, et ettevõtte ei peaks määramise ökoaladid.

Noore alustava põllumajandustootja toetus (otsetoetus) - Noore põllumajandustootja toetust makstakse esimesel viiel tegutsemise aastal nendele isikutele, kes on alla 40 aasta vanad. Noor ettevõtja peab omama ettevõtte üle pikaajalist kontrolli selle finantsriskide ja otsuste suhtes. Noor ettevõtja võib omada ettevõtet ühiselt ka näiteks oma vanemaga, aga sellisel juhul peab olema noorel omanduses vähemalt pool sellest ettevõtte.

Küsimus: Noorte toetuse osas, mida kontrollitakse 5 aasta tegevuse kontrollimiseks, kas seda, et ta on olnud ettevõtte omanik eelnevalt või et ta on olnud juhatuses?

Vastus: Kontrollitakse omandisuhet, aga täpsustame seda põllumajandusministri määrusega.

Küsimus: Kas noore toetuse osas on mitmeaastane kohustus?

Vastus: Ei ole sellist kohustust nagu on MAKis. Otsetoetuste raames on toetus üheaastane, ent toetust saab maksimaalselt 5 aastat põllumajandusliku tegevusega alustamisest. Toetust peab taotlema igal aastal.

Küsimus: Kas noorte vanuses on ka alampiir?

Vastus: Toetuse taotleja peab olema täisealine.

Küsimus: Kas see, kui ma eelnevalt olen olnud FIE mõnel teisel tegevusalal, siis noore toetuse saamiseks hakkab arvestus FIEks registreerimise ajast või ikkagi tegeliku põllumajandusliku tegevuse alustamisest?

Vastus: Kui on selgelt eristuv ja põllumajandusliku tegevuse alustamine on dokumenteeritud, siis saame arvestada põllumajandusliku tegevusega alustamist.

Väikepõllumajandustootja toetus – Kui põllumajandustootja on otsustanud liituda väikepõllumajandustootja toetusega ning sellest teavitatud PRIAt, siis toetuses osalejatele ei kohaldu põllumajanduslike otsetoetuste taotlemisel nõuetele vastavuse ja rohestamise nõuded. Väikepõllumajandustootja toetus on summa kõigist otsetoetustest, mida taotleja taotleb.

Küsimus: Kas see, et nõuetele vastavus ja rohestamine ei kohaldu, tähendab seda et ei peagi maad niitma?

Vastus: Põllumajandusmaa hooldamise nõuded ei ole enam nõuetele vastavuse üks osa. Põllumajandusmaa niitmine on üks osa toetusõiguslikkuse tingimustest. Kui põllumajandusmaa on hooldamata, ei ole see maa enam toetusõiguslik ning selle osas toetust ei maksta. Lisaks võivad rakenduda toetuse vähendamised.

Puu- ja köögivilja kasvatamise toetus

Küsimus: Kas puukoolid saavad seotud toetust?

Vastus: Ei

Küsimus: Kas katmikalad on toetusõiguslikud?

Vastus: Ei

Küsimus: Kas vilja- ja marjapuude võraalustel on hooldamise nõuded?

Vastus: Jah, võraalused peavad olema niidetud või hooldatud muul viisil.

Küsimus: Kas kartul saab nimetatud toetust?

Vastus: Ei

Ammlehma kasvatamise toetus - Ammlehma kasvatamise toetus on kavandatud selliselt, et toetust makstakse nendele karjadele, kus on kuni 25 ammlehma ja lehmullikat (vähemalt 8 kuu vanused). Kui karjas on rohkem loomi, ei anta nimetatud karjale toetust.

Küsimus: Kas ammalehma kasvatamise toetust saab samaaegselt ute ja kitse kasvatamise toetusega ning mahetoetusega?

Vastus: Jah.

Toetussummade piiramine ehk *capping*

Toetussummade piiramise juures on võimalik ettevõtjal tõendada oma põllumajandusliku tegevusega seotud palgakulu töölepinguga makstud töötasude ja nende osas makstud riiklike maksude läbi.

Küsimus: Mida loetakse põllumajanduslikuks tegevuseks?

Vastus: Vastavalt määrusele 1307/2013 loetakse põllumajanduslikuks tegevuseks põllumajandustoodete kasvatamist või tootmist, saagikoristust, lüpsikarja pidamist, põllumajandusloomade aretamist ja pidamist, põllumajandusmaa hoidmist karjatamiseks või harimiseks sobilikus seisundis. Põllumajandustoodeteks loetakse aluslepingute I lisas loetletud tooted välja arvatud kalatooted ning puuvill. Töödeldud tooted ei kuulu I lisas nimetatute hulka (nt maitsestatud jogurt).

Maaelu arengukava pindala- ja loomatoetuste küsimused

Keskkonnasõbralik majandamine ehk KSM

Küsimus: Kas liblikõieliste nõudes peab olema puhaskülv või võib olla ka segu?

Vastus: KSM toetuse ühe nõudena tuleb kasvatada 15%-l toetusõiguslikul maal liblikõielisi põllumajanduskultuure. KSMis on lubatud liblikõielisi kasvatada nii puhaskultuurina kui seguna, sh ka allakülvina. Liblikõieliste segus kasvatamine täpsustatakse ministri määruses. KSM liblikõieliste nõude järgimisel tuleb arvestada, et kõik KSM liblikõieliste pinnad ei lähe arvesse ÜPT ökoaladena.

Küsimus: Kui segu lubatud, siis millest võetakse liblikõieliste osakaal?

Vastus: Liblikõieliste osakaalu vaadatakse kasvavast taimikust, mitte seemnesevast.

Küsimus: Kas hernele võib teravilja tugikultuuriks panna?

Vastus: Uuel perioodil on KSMis lubatud herne kasvatamisel kasutada tugikultuuri, samas tuleb arvestada nii lubatud tugikultuuri osakaalu kui viljavahelduse nõude järgimist. Näiteks kui kahel eelneval aastal on samal põllul kasvatatud nisu puhaskultuuri või segu, mis sisaldab nisu, siis kolmandal aastal ei tohi sellel põllul enam nisu ega nisu sisaldavat segukultuuri kasvatada. Ühtlasi peab järgima, et teraviljakultuure (sh teravilja sisaldavaid segusid) ei kasvatata samal põllul enam kui kolmel järjestikusel aastal.

Küsimus: Kas mais on teravili?

Vastus: Jah, kultuuride loetelu alusel on mais teravili, mida kasvatatakse kas tera saamiseks või haljasmassiks, kuid KSM-s kavandame erisust viljavahelduse nõudes – mais katkestab teraviljade järgnevuse külvikorras. Samuti on erisus 15% sertifitseeritud teraviljaseemne kasutamise nõudes, kus ei loeta maisi külvipinda teraviljade kogupinna hulka ning sertifitseeritud seemnega külvatud teraviljade pinna hulka.

Küsimus: Kas KSM põllulindude lisanõude valimisel peab niitmise aastal olema niide ära veetud?

Vastus: Jah.

Küsimus: Kas mustkesaga saab esimesel aastal mahe- või KSM skeemi tulla?

Vastus: Saab. Kohustus algab, kuid toetust mustkesa hoidmise aastal ei maksta.

Küsimus: Kas KSM-i saab taotleda vaid esimesel avamisaastal nagu on juba juhtunud?

Vastus: KSM toetuse kohustusi on kavas vastu võtta 2015 ja 2016. 2016. aasta taotlusvoor uutele kohustustele avatakse vaid juhul, kui eelarves on selleks piisavalt raha.

Küsimus: Kas 2016. aastal on KSM-i taotlema tulles kohustus neljaaastane? Sest meede avaneb juba 2015.

Vastus: Ei, kohustus on ikka viieaastane, viimane kohustuseaasta on 2020. 2015. aastal taotlema tulles on kohustus samuti viieaastane, kuid kavas on lubada kohustusi ühe aasta võrra pikendada. Pikendamine on loomulikult vabatahtlik.

Küsimus: Kas glüfosaadiga võib rohumaad ümber rajada? Kas see maa peab olema niidetud? Kas niide peab olema ära veetud?

Vastus: KSMis on lubatud rohumaa ümberrajamise eelselt kasutada glüfosaati. Samas peab silmas pidama, et KSM toetusõiguslik on kuni 4 aasta vanune rohumaa. Antud nõue on toetusõiguslikkuse nõue, mis tähendab, et kui rohumaal ei kasvatata viiendal aastal muud põllumajanduskultuuri kui heintaimed, nõutakse eelmistel aastatel selle rohumaa kohta makstud toetus tagasi. Heintaimede allakülvi aasta loetakse rohumaa vanuse arvestamise juures nullaaastaks ja rohumaa uuendamine ilma vahekultuurita rohumaa vanust ei katkesta.

Küsimus: Kui esimene niide põldheina on koristatud, kas siis tohib glüfosaati kasutada ja külvata sellele maale hiljem taliraps?

Vastus: KSM-is ei ole lubatud kasutada glüfosaati sisaldavaid taimekaitsevahendeid haljasväetistaimedeks kasvatatavatel taimedel.

Küsimus: Kas glüfosaadi kasutamine on KSM-s pärast teravilja koristamist lubatud?

Vastus: Jah.

Küsimus: Kas mesikas läheb talvise taimkattena arvesse?

Vastus: Jah, kui katab maapinda 1. novembrist kuni 31. märtsini.

Küsimus: Põld oli 25 ha ja püsirohumaad 1 ha, kokku 26 ha. Kas on KSM toetusõiguslik?

Vastus: Sõltub sellest, mida põllumaal kasvatatakse. KSM-is on toetusõiguslik üksnes põllumaa, püsirohumaale KSM-i ei maksta. Toetuse saamiseks peab põllumaal igal aastal kasvatama vähemalt kolme erinevat põllumajanduskultuuri, millest vähemalt üks peab olema põllukultuur, köögiviljakultuur, ravim- ja maitsetaim või maasika. Kui tegemist on 25 ha põlluga, millel kasvatatakse vaid ühte kultuuri, siis ei ole see KSM toetusõiguslik.

Küsimus: Kas ökoaladeks märgitud maastikuelemendid võib arvestada ka KSM pinna hulka?

Vastus: Jah, ökoaladeks märgitud maastikuelemendid on ühtlasi säilitamist vajavad maastikuelemendid, mis nimetatakse põllumajandusministri määruses Maa heas põllumajandus- ja keskkonnaseisundis hoidmise nõuded. Kõik need maastikuelemendid on toetusõiguslikud.

Küsimus: Kas püsirohumaal on mullaproovi kohustus?

Vastus: Ei, mullaproove tuleb võtta toetusõiguslikust maast ja KSM-s ei ole püsirohumaal toetusõiguslik maa.

Küsimus: Kolme kultuuri kasvatamise nõue ja teraviljade järgnevus – kas esimesel aastal tehakse erand?

Vastus: KSM toetuse saamiseks peab igal aastal põllumaal kasvatama kolme erinevat põllumajanduskultuuri, millest vähemalt üks peab olema põllukultuur, köögiviljakultuur, ravim- ja maitsetaim või maasikas. See on toetusõiguslikkuse nõue ja rikkumise korral KSM toetust ei maksta. Küll aga tehakse 2015. aastal erisus viljavahelduse nõudes, kus 2014. aasta sügisel külvatud ristõielisi talikultuure ja taliteravilju ei arvestata viljavahelduse nõude rikkumiseks.

Küsimus: Talivili ja suvivili KSM teraviljade järgnevuse seisukohast, kas need loetakse erinevateks kultuurideks? Aga kolme kultuuri nõudes?

Vastus: Viljavahelduse nõudes arvestatakse sama perekonna taliteravili ja suviteravili (nt. talinisu ja suvinisu) üheks kultuuriks, kolme kultuuri nõudes erivateks kultuurideks.

Küsimus: Kas 15% sertifitseeritud seemne nõue on Eesti või EL nõue? Miks ei võiks see olla 10% ja kõigist kultuuridest?

Vastus: KSM-i 15% sertifitseeritud seemne nõue on riigisisene nõue. Sertifitseeritud seeme on sordiehtne, kontrollitud umbrohuseemnete ja taimehaiguste osas, mistõttu nende kasutamine vähendab põldude umbrohtumust ja taimekahjustajate levikut. Samuti vähendab vajadust taimekaitsevahendite kasutamise järele ja nendest tulenevat riski veekeskkonnale, mullale kui elurikkusele laiemalt.

Statistikaameti 2011. aastal andmetel kasutati Eesti keskmisena sertifitseeritud teraviljaseemet 10% teraviljade külvipinnast. Keskkonnatoetusega ei saa toetada tavapraktikat ja kuna mitmete põllumajanduskultuuride kasvatamisel kasutatakse sertifitseeritud seemet tunduvalt

enamgi, siis on suurem vajadus sertifitseeritud seemne kasutamise järele just traditsiooniliste teraviljade kasvatamisel.

Küsimus: Kas uuel perioodil tuleb uuesti KSM algkoolitus läbida, kui see on juba praeguse KSM kohustuse käigus läbitud?

Vastus: Jah, sest muutunud on mõnedki toetuse nõuded.

Küsimus: Teravilja sertifitseeritud seemne osas on piirang, kas see on suhe hektaripõhiselt või koguseliselt?

Vastus: Sertifitseeritud seemne 15% nõuet arvestatakse teraviljade külvipinnast. Teraviljade külvipinnaks loetakse pindala, millele on taotlemisele eelnenud sügisel või taotlemise aasta kevadel külvatud teravilju. Sertifitseeritud seemnega külvatud pinnaks loetakse külvipind, millel on kasutatud külvisena teraviljaseemet kategooriaga supereliit, eliit või sertifitseeritud. Maisi ja tatra külvipinda ei loeta teraviljade kogupinna hulka ning sertifitseeritud seemnega külvatud teraviljade pinna hulka.

Küsimus: Kas sertifitseeritud seemne nõude täitmiseks piisab mõnest külvatud kõrrest?

Vastus: Ei, ka sertifitseeritud seemnest teravilja kasvatamisel tuleb järgida kohalikele normidele vastavaid agrotehnilisi võtteid.

Küsimus: Kas KSM toetusmäärad on indikatiivsed, st võivad sõltuda kogu taotletud ha arvust?

Vastus: KSM sihttasemeks on seatud 475 000 hektarit. Kui toetust taotletakse sellest suuremale pinnale, siis on võimalus, et toetusmäär hektari kohta võib väheneda.

Küsimus: Kas viljavahelduse ja 4-aastaste rohumaade puhul vaadatakse nõudeid tagasiulatuvalt?

Vastus: Jah. Viljavahelduse nõudes vaadatakse tagasiulatuvalt eelmiseid aastaid sõltumata sellest, kas varem on toetust taotletud või mitte. Näiteks kui 2012, 2013 ja 2014 kasvatati põllul teravilja (sh teravilja-kaunvilja segatist) ja kui 2015 külvatakse taas teravilja või segatist, siis on see viljavahelduse nõude rikkumine. Erandina ei arvestata 2015. aastal 2014 aasta sügisel külvatud ristõielisi talikultuure ja taliteravilju viljavahelduse nõude rikkumiseks.

Samuti vaadatakse tagasiulatuvalt rohumaade vanust. KSMis on toetusõiguslik üksnes kuni 4 aasta vanune rohuma. Seega, kui esimesel kohustuseaastal taotletakse toetust 5. aasta rohumaale, siis sellel maal kohustus ei alga. Kui kohutuseperioodil muutub rohuma viieaastaseks, siis selle maa kohta küsitakse perioodi jooksul eelnevalt makstud toetus tagasi ja see maa läheb kohustuse alt välja. Rohuma uuendamine ilma vahekultuurita selle vanust ei katkesta. Heintaimede allakülvi aasta loetakse rohumaade vanuse arvestamise juures nullastaks.

KSM mesilaste korjealade rajamise lisategevus

Küsimus: Mida võib teha liblikõielistega pärast 16. augustit (*meetaimede kohta*)?

Vastus: Mesilaste korjealade rajamise toetuse taotlemiseks peab kasvatama korjetaimi kuni 15. augustini. Alates 16. augustist võib seda maad karjatada, niita, hekseldada või valmistada ette järgmise kultuuri kasvatamiseks.

Küsimus: Kas meetaimede hekseldamine läheb hekseldamise piiranguna pinnaarvestusse?

Vastus: Ei, hekseldamise piirangut arvestatakse püsirohumaade kohta.

Kohalikku sorti taimede kasvatamise toetus

Küsimus: Kas sordis võib valget ristikut kasvatada segus, või peab see olema puhaskülv?

Vastus: Ka valge ristik tuleb külvata puhaskülvina.

Natura 2000 toetus

Küsimus: Minu ja minu naabri kinnistul elab kotkas. Naabri kinnistu on Natura 2000 võrgustiku alal, kuid minu kinnistul kehtivad samad piirangud, aga mina toetust ei saa.

Vastus: Natura alade piirangutega samalaadsed piirangud võivad kehtida ka maaomanikele, kelle kinnistud ei jää Natura 2000 võrgustiku aladele. Maaelu arengukava Natura 2000 toetused on välja töötatud just nendele põllumajandusmaa ja erametsamaa omanikele, kelle kinnistud jäävad Natura 2000 võrgustiku aladele. Toetusega kompenseeritakse maaomanikele osaliselt looduskaitsete kitsenduste tõttu saamata jäänud tulu.

Poolloodusliku koosluse hooldamise toetus

Küsimus: 50 puu piir ja poollooduslike koosluste hooldamise toetus?

Vastus: Poollooduslike koosluste puhul 50 puu reegel ei kehti, kuid tuleb arvestada, et järgmisest aastast määrab toetusõiguslikud alad Keskkonnaamet. Sealjuures on näiteks toetusõiguslike alade määramise tingimuseks kadakatega niitude puhul, et maksimaalne liitus peab olema alla 0,5 ning puisniitude ja puiskarjamaade puhul vaadatakse toetusõigusliku ala määramisel rohukamara olemasolu jms.

Piirkondlik mullakaitsetoetus

Küsimus: Kas mahepõllumajanduse toetuse taotleja mullakaitsetoetust ei saagi?

Vastus: Ei, sest mahepõllumajanduse toetuse puhul on ka püsirohumaad piisava loomkoormuse puhul toetusõiguslikud .

Küsimus: Kui ettevõttes on ainult üks põld turvasmullal ja seal tahaks karjatada ja vahel ka freesida, siis kuidas on võimalik sinna KSM-i taotleda?

Vastus: Sellisel juhul ei olegi võimalik piirkondlikku mullakaitsetoetust taotleda, sest selline maakasutus ei vasta KSM toetuse tingimustele.

Küsimus: Kas ülekarjatamise jaoks kehtib loomkoormus?

Vastus: Praegu ei ole loomkoormust kavas kehtestada, ülekarjatamist saab hinnata kohapealses kontrollis maa seisukorra põhjal. Näiteks loetakse maa ülekarjatatuks, kui loomi on karjatatud liiga suure loomkoormusega ja rohukamar on kahjustatud. Ülekarjatamise vältimiseks tuleb valida sobiv karjatamiskoormus, lisaks on soovitatav karjamaid plaanipäraselt vahetada, jootmiskohti liigutada, karjatada loomaliike vahelduvalt. Ülekarjatamine on välditud, kui looduslik taimestik järgmiseks vegetatsiooniperioodiks taastub.

Keskkonnasõbraliku aianduse toetus

Küsimus: Kuhu gruppi läheb aianduses küüslaugukasvatus?

Vastus: Küüslauk on köögiviljakultuur ja selle kasvatamiseks saab taotleda keskkonnasõbraliku köögivilja, ravim- ja maitsetaimikasvatuse toetust.

Küsimus: Kas ristõieliste kasvatamise piirang (kasvatada võib igal neljandal aastal) kehtib ka kapsale?

Vastus: Jah, see kehtib kõigile KSM kultuuridele, sh ka sellistele, millele taotletakse keskkonnasõbraliku aianduse toetust.

Ohustatud tõugu loomade pidamise toetus

Küsimus: Kas maakarja veise puhtatõuline järglane peab lisatoetuse saamiseks olema lehmvasikas?

Vastus: Lisatoetust makstakse maatõugu lehma, kes on eelneval aastal andnud puhtatõulise järglase, pidamise eest. Järglane ei pea olema lehmvasikas, kuid peab olema puhtatõuline st vasika mõlemad vanemad peavad olema maatõugu veised. Lisatoetuse eesmärk on soodustada puhasaretust ja vähendada loomapidaja soovi ristata maatõugu veist teiste tõugudega. Kuna maatõugu veiste kohta ei pakuta võimalust kasutada suguselekteeritud spermat ja seemenduse hetkel ei ole teada, kas saadav järglane on lehmik või pullik, siis ei sõltu toetuse saamine sellest, mis sugu on vasikas.

Küsimus: Mis saab, kui sünnivad kaksikud, kas saab kahekordse lisatoetuse?

Vastus: Ei saa, lisatoetust makstakse selle eest, et maakarja lehmad annaks puhtatõulisi järglasi, järglaste sugu ja arv ei ole oluline.

Loomade heaolu toetus

Küsimus: Kas loomade heaolu toetus on seotud mahepõllumajanduse või KSM-ga?

Küsimus: Kas loomade heaolu toetus on mingi meetmega seotud?

Vastus: Loomade heaolu toetuse saamiseks ei pea olema ei KSM ega mahetoetuse kohustust ja sarnast seost, nagu KSM-l ja piirkondlikul mullakaitsetoetusel või näiteks köögiviljakultuuride aiandustoetusel, ei ole. Samas ei saa toetust taotleda maheloomade kohta, sest sel juhul võivad kattuda nii nõuded kui tekkida topelttoetamise oht.

Küsimus: Kas loomade karjatamise nõue on kõigi loomade kohta?

Vastus: Veiste ja hobuste puhul makstakse toetust nende loomade kohta, keda karjatatakse, kõiki loomi karjatama ei pea. Lammaste ja kitsede puhul tuleb järgida kõigi loomade kohta põllumajandusministri 27.08.2009 määruse nr 91 § 11 lõike 1 nõuet, mille kohaselt peab tagama karjatamisperioodil loomade pääsu karjamaale või väliaedikusse. See on lammaste ja kitsede puhul baasnõudeks ning seda peab järgima kõikide kitsede ja lammaste puhul.

Küsimus: Kas sigade arvestuses arvestatakse maha voorud ja mis ajahetkega loomade arvu vaadatakse? Kas arvestatakse sigu alates sünnihetkest?

Vastus: Plaanide kohaselt saab toetust taotleda põllumajandusloomade registris taotleja nimele kohustuseaasta 1. mai seisuga registreeritud sea kohta.

Küsimus: Kuidas saab olema kanade arvestus loomade heaolus?

Vastus: Kanade arvestuse kord on väljatöötamisel.

Küsimus: Kas sigade puhul arvestatakse 1.mai seisuga?

Vastus: Plaanide kohaselt saab toetust taotleda põllumajandusloomade registris taotleja nimele kohustuseaasta 1. mai seisuga registreeritud sea kohta.

Küsimus: Mida tähendab vuttide jõudluskontrolli nõue?

Vastus: Vuttide kohta saab taotleda toetust, kui taotleja peab vähemalt 350 puhtatõulist tõendatud päritoluga eesti tõugu vutti ja taotleja majapidamises viiakse läbi eesti tõugu vuttide jõudluskontrolli vastavalt jõudluskontrolli läbiviijana tunnustatud aretusühingu - Eesti Linnukasvatajate Seltsi - eeskirjale. Täpsem info vuttide säilitusprogrammi ja jõudluskontrolli kohta on leitav Veterinaar- ja Toiduameti kodulehel.

Küsimus: Kas loomade heaolu toetuse puhul läheb loomkoormuse nõudes arvesse ka mahemaa?

Vastus: Loomade heaolu toetuse puhul on praegu, MAKi läbirääkimiste etapis, loomkoormuse nõue välja pakutud vaid hobuste puhul. Kindlasti ei lähe siinkohal arvesse see maherohumaa, mille kohta taotletakse mahepõllumajanduse toetust.

Mahepõllumajanduse toetus

Küsimus: Kas mahemaal võib karjatada tavaloomi?

Vastus: Tuleb järgida mahepõllumajanduse seaduse nõudeid.

Küsimus: Kui on 0,2 LÜ loomi olemas, kas seda maad peab kündma ja külvama, kui on olemas ainult püsirohumaat ja sellele soovitakse toetust?

Vastus: Mahepõllumajanduse toetust saab piisava loomkoormuse korral taotleda ka vaid püsirohumaale.

Küsimus: Mahehobune ja rohumaatoetus mahepõllumajanduse meetmes, kuidas need seotud on?

Küsimus: Miks mahehobuste puhul ei ole makset looma kohta?

Vastus: Meedet väljatöötanud töögrupi otsusena saavad mahehobused vaid rohumaa hektari kohta makstavat toetust. Samas arvestatakse hobuseid loomkoormuse nõudes, kus edaspidi on hobuse loomühikuks 1.

Küsimus: Kas mahetoetust saab ka üleminekuajal?

Vastus: Jah, saab.

Küsimus: Kas mahetoetuse puhul võib olla oht, et hilisematel aastatel meedet ei avata?

Vastus: Püüame vältida vajadust uusi taotlejaid piirata, kuid samas tuleb arvestada, et ületaotlemise korral võib osutuda vajalikuks toetusmäärade vähendamine.

Küsimus: Kuidas toimub liblikõieliste arvestus, millisest pinnast? Näiteks kui kasvatatavateks kultuurideks on ainult lühiajaline rohumaa ja vaarikas.

Vastus: 20% liblikõieliste kasvatamise nõue on põllumaa kohta. Lühiajaline rohumaa on põllumaa.

Küsimus: Kui palju peab mahepõllumajanduse toetuse jaoks olema maad mesilaste ja sigade toetuse saamiseks? Kas see peab olema mahemaa?

Vastus: Mahepõllumajanduse toetuse taotlemiseks peab olema vähemalt 1 ha põllumajandusmaad, see peab olema mahemaa. Euroopa Komisjoni nõudel on loomade kohta makstav toetus kavas jagada toetust saavate hektarite peale.

Täiendavalt makstakse toetust toetusõigusliku rohumaa ning teravilja-, kaunvilja-, õli- ja kiukultuuride ning muude tehniliste kultuuride ja rühvelkultuuri kasvatamiseks kasutatava põllumajandusmaa hektari kohta, kui ettevõttes peetakse mahepõllumajanduslikult peetavaid loomi ja kodulinde. Täiendav toetus on 85 eurot looma või kodulinnu ühiku kohta, mis jagatakse hektarite arvuga ja lisatakse vastava kultuuri toetusmäärale.

Mahepõllumajanduslikult peetava mesilaspere kohta makstakse toetust 40 eurot, kui ettevõttes peeti taotlemise aastale eelneva aasta keskmisena vähemalt 5 mesilasperet.

Mahepõllumajanduslikult peetavate loomade ja kodulindude ühikud täiendava toetuse maksmiseks arvutatakse alljärgnevas tabelis toodud koefitsientide alusel.

Loomarühm	Koefitsient
Üle 24 kuu vanune veis, ammlehm	1,0
Piimalehm	3,0
6–24 kuu vanune veis	1,0
Kuni 6 kuu vanune veis	0,2
Vähemalt 3 kuu vanune lammas	0,2
Vähemalt 6 kuu vanune kits	0,3
Emis (sh põrsastega) või kult	2,5
Vähemalt 2 kuu vanune nuum- või noorsiga	1,25
Munakana ja teised kodulinnud	0,07
Vutt	0,01
Küülik	0,03

Täiendava toetuse arvestamiseks minimaalne kodulindude, sigade ja küülikute arv on järgmine:

- Kalkun, hani, part - 50 lindu (igast liigist)
- Munakana - 50 lindu
- Kanabroiler - 50 lindu
- Vutt - 100 lindu
- Siga - 2,0 ühikut sigu kokku
- Küülik - 50 küülikut

Rohumaa hektari kohta toetuse maksmisel võetakse loomühikute arvestamisel aluseks komisjoni rakendusmääruse (EL) nr 808/2014 II lisas toodud määrad:

Loomarühm	Määr
Pullid, lehmad ja muud üle 2 aasta vanused veised ning üle 6 kuu vanused hobused	1,0
6 kuud kuni 2 aastat vanad veised	0,6
Alla 6 kuu vanused veised	0,4
Lambad ja kitsed	0,15

Küsimus: Hekseldamise piirang maheteraviljakasvataval, kui teraviljakasvataval on teraviljade vahel 3-aastane haljasväetis, näiteks ristik. 1.aastal ja sissekümneaastal on erisused, et niitma ei pea. Kas 2.aastal tohib hekseldada ?

Vastus: Hekseldamise piirang kehtib vaid püsirohumaa suhtes.

Üldine:

Küsimus: Kas võib tekkida olukord, et neil, kellel on veel mitu aastat vana kohustus, ei ole võimalik uut toetust võtta, sest sel aastal meedet ei avata?

Vastus: Teoreetiliselt on see võimalik, kuid püüame selliseid olukordi omalt poolt vältida. Seetõttu on võimalik olemasolevad kohustused ka juba 2015.aastast uutega asendada. Sellisel juhul hakkab kehtima uus viieaastane kohustus, uute nõuete ja uute toetusmääradega. Asendada peaks aga kogu kohustuse.

Maaelu arengukava 2014-2020 investeringutoetuste raames korduvalt küsitud või täpsustamist vajanud küsimused

Meede	Küsimus	Vastus
Investeeringud põllumajandusettevõtete tulemuslikkuse parandamiseks	Kas antud meetme raames toetuse taotlemisel peab taotleja omama äriplaani?	Toetuse taotlemiseks ei pea taotleja omama äriplaani. Taotleja peab toetuse taotlemisel esitama PRIAle avalduse.
	Kas ehitustegevuseks toetuse taotlemisel tuleb omada ehitusprojekti?	Põllumajanduslike tootmishoonete ja rajatiste rajamiseks, rekonstrueerimiseks või laiendamiseks tehtud tegevused peavad olema tehtud Ehitusseaduses sätestatud tingimustel ja korras. Ehitustegevuse korral toetuse taotlemiseks vajalikud dokumendid on loetletud ehitusseaduse §s 12 (ehitamisele esitatavad nõuded). Nimetatud paragrahv sätestab, et üldjuhul on ehitusprojekt vajalik.
	Kas ehitustegevuseks toetuse taotlemisel tuleb omada ehitusluba?	Ehitusseaduse § 12 lõike 2 kohaselt peab ehitamisel olema ehitusluba. Erandiks on ehitusseaduse § 16 lõike 1 punktides 1 ja 2 nimetatud ehitiste või nende osade ehitamine, kui on nõutud vastava dokumendina kohaliku omavalituse kirjalikku nõusolekut.
	Kas hoidlate rajamine on abikõlbulik?	Toetakse põllumajanduslike tootmishoonete ja rajatiste ehitamist, mille hulka kuuluvad ka hoidlad.
	Kas noored ettevõtjad on hindamiskriteeriumite alusel eelistatud?	Noored ettevõtjad hindamiskriteeriumite alusel eelistatud ei ole. Noorel ettevõtjal on toetuse määr viie protsendipunkti võrra suurem.
	Kui pikka perioodi vaadeldakse hindamiskriteeriumite raames toetuse varasema saamise vaatlemisel?	Taotluste hindamisel vaadeldakse käesoleva meetme ja Maaelu Arengukava 2007-2013 meetme 1.4 „Põllumajandusettevõtete ajakohastamine“ raames toetuse saamist. Toetuse saamiseks loetakse toetuse määramise otsust.
	Kas tootjarühm peab olema tegutsenud kaks majandusaastat?	Tootjarühma senisele tegevusajale ei ole nõudeid seatud. Tootjarühm peab olema registreeritud äriregistris.
	Kui pikaks ajaks on võimalik toetuse raames investeeringute tegemisel laenu võtta?	Meede ei reguleeri ega sea kitsendusi laenude tähtaegadele.
	Kas ettevõtte, kes on tegutsenud kaks	Ei saa.

	majandusaastat ja on teinud sel ajal kulusid, kuid müügitulu ei oma, saab toetust taotleda?	
	Kas tankla rajamine põllumajandusliku kütuse hoidmiseks on abikõlblik?	Ei ole. Toetatava tegevuse osana on abikõlblik näiteks tootmishoone veetrassi, kanalisatsiooni, elektrisüsteemi ja infotehnoloogiliste seadmete renoveerimine või ostmine.
	Mis majandusaastate alusel vaadeldakse esimeses voorus taotleja nõuetekohasust?	<p>Kui äriühingutel on 2014. aasta majandusaasta aruanne äriregistrile esitatud, siis vaadeldakse esimeses taotlusvoorst taotleja nõuetekohasust 2014. a ja 2013. a majandusaasta aruande alusel.</p> <p>Kui äriühingutel 2014. a majandusaasta aruanne ei ole äriregistrile esitatud, siis vaadeldakse esimeses taotlusvoorst taotleja nõuetekohasust 2013. a ja 2012. a majandusaasta aruande alusel.</p> <p>Kui tekkepõhist raamatupidamist pidav füüsilisest isikust ettevõtja (edaspidi <i>FIE</i>) esitab taotlemisel 2014. a bilansi- ja kasumiaruande ära kirja, siis vaadeldakse esimeses taotlusvoorst taotleja nõuetekohasust 2014. a ja 2013. a majandusaasta näitajate alusel, kui mitte, siis 2013. a ja 2012. a majandusaasta näitajate alusel.</p> <p>Kassapõhist raamatupidamise arvestust pidavate <i>FIE</i>de korral vaadeldakse taotleja nõuetele vastavust 2013. a ja 2012. a majandusaasta näitajate alusel, sest taotluste menetlemisel ei ole veel võimalik kasutada 2014. a tuludeklaratsioonide E-vormi andmeid.</p>
	Kas investeeringud katmikalade niisutusseadmete ostmiseks on abikõlblikud?	Esimeses kahes taotlusvoorus ei ole abikõlblik, kuid edaspidi on kavas antud tegevus seada abikõlblikuks kui veemajanduskavad seda võimaldavad.
Väikeste põllumajandusettevõtete arendamine	Kas antud meetme raames toetuse taotlemisel peab taotleja omama äriplaani?	Jah. Äriplaanis tuleb näidata investeeringuga kavandatavad tegevused.
	Kas taotleja peab investeeringu tegemisel kasutama ka omaosalust?	Omaosalus ei ole nõutud, kuid hindamiskriteeriumite alusel saavad eelistuse taotlejad, kes kavandavad kasutada investeeringu tegemisel ka

		omaosalust.
	Kas vähemalt 50% äriplaanis kavandatud investeeringust tuleb teha materiaalse vara ostmiseks?	Jah. Materiaalne vara on vara, sh bioloogiline vara, mida saab kasutada põllumajanduslike toodete tootmiseks ja töötlemiseks otseselt, korduvalt ja kauem kui kahe aasta jooksul.
	Kui pikk on järelvalveperiood?	Kaks aastat alates viimase toetusosa väljamaksest.
	Kas ettevõtte peab jääma väikeettevõtteks antud meetme tähenduses?	Ei pea. Väikeste ettevõtete arendamine, sh nende kasvamine, on selle meetme eesmärk. Kui antud meetme raames toetust saanud ettevõtte müügitulu majandusaastas kasvab suuremaks kui 14 000€, siis ta saab toetust taotleda kohe järgneval aastal ka meetmest "Põllumajandusettevõtete tulemuslikkuse parandamine".
	Mitu korda perioodi jooksul saab üks ettevõtte toetust taotleda?	Toetust saab perioodi jooksul üks ettevõtja maksimaalselt 15 000 eurot. Selle summa taotlemiseks esitatavate taotluste arv ei ole piiritletud.
	Mis majandusaastate alusel vaadeldakse esimeses voorus taotleja nõuetekohasust?	<p>Kui äriühingutel on 2014. aasta majandusaasta aruanne äriregistrile esitatud, siis vaadeldakse esimeses taotlusvoorus taotleja nõuetekohasust 2014. a ja 2013. a majandusaasta aruande alusel.</p> <p>Kui äriühingutel 2014. a majandusaasta aruanne ei ole äriregistrile esitatud, siis vaadeldakse esimeses taotlusvoorus taotleja nõuetekohasust 2013. a ja 2012. a majandusaasta aruande alusel.</p> <p>Kui tekkepõhist raamatupidamist pidav füüsilisest isikust ettevõtja (edaspidi FIE) esitab taotlemisel 2014. a bilansi- ja kasumiaruande ära kirja, siis vaadeldakse esimeses taotlusvoorus taotleja nõuetekohasust 2014. a ja 2013. a majandusaasta näitajate alusel, kui mitte, siis 2013. a ja 2012. a majandusaasta näitajate alusel.</p> <p>Kassapõhist raamatupidamise arvestust pidavate FIEde korral vaadeldakse taotleja nõuetele vastavust 2013. a ja 2012. a majandusaasta näitajate alusel, sest taotluste menetlemisel ei ole veel võimalik kasutada 2014. a tuludeklaratsioonide E-vormi andmeid.</p>

Noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamine	Kas antud meetme raames toetuse taotlemisel peab taotleja omama äriplaani?	Toetus on äriplaani põhine, mistõttu peab taotleja läbi äriplaani tõestama majanduslikku jätkusuutlikkust järgnevatel aastatel. Äriplaanis tuleb näidata investeeringuga kavandatavad tegevused. Äriplaanis kavandatud tegevuste maksumus peab olema põhjendatud ning majanduslikult otstarbekas ja vajalik toetuse eesmärgi saavutamiseks.
	Kui pikaks perioodiks äriplaani tuleb koostada?	Äriplaani koostatakse taotluse esitamise ja järgneva kaheks majandusaastaks.
	Kas vähemalt 50% äriplaanis kavandatud investeeringust tuleb teha põhivara ostmiseks?	Jah. Põhivaraks loetakse (materjalne vara), sh bioloogilise vara, mida saab kasutada põllumajanduslike toodete tootmiseks otseselt, korduvalt ja kauem kui kahe aasta jooksul.
	Kas taotleja peab investeeringu tegemisel kasutama ka omaosalust?	Toetuse esimene osa moodustab 75% taotletud toetusest (üldjuhul 30 000 eurot), mis makstakse välja PRIA poolt toetuse saajale pärast taotluse rahuldamise otsuse tegemist. Toetuse teise osa (üldjuhul 10 000 eurot) väljamaksmise eelduseks on kogu äriplaani kõigi tegevuste täitmine. See tähendab, et toetuse teine osa tuleb esialgu finantseerida taotleja poolt. Taotleja peab äriplaanis näitama ka finantseerimise allika.
	Mis ettevõtlusvormid saavad toetust taotleda?	Toetust saavad taotleda Eesti äriregistrisse kantud ühe või mitme füüsilisest isikust juhatuse liikmega ja osanikuga või juhatuse liikmega ja aktsiate omanikuga põllumajanduslik äriühing või füüsilisest isikust ettevõtja, kes alustavad esimest korda aktiivse põllumajandusliku tegevusega.
	Kui suur peab olema ülevõetud või alustava ettevõtte müügitulu?	Ülevõetava aktiivse ettevõtte müügitulu peab olema suurem kui 14 000 eurot ja väiksem kui 500 000 eurot. Kui ettevõtja on esmakordselt asutanud mitte rohkem kui 18 kuud enne taotluse esitamist põllumajandusettevõtte, siis ettevõtte potentsiaalse standardkogutoodangu väärtus peab olema suurem kui 14 000 eurot (väärtus arvutatakse äriplaanis sisalduvate andmete põhjal FADN-i majandusliku suuruse kalkulaatori järgi - Maamajanduse Infokeskuse koduleht: http://www.maainfo.ee/data/so_calc/).
	Kui taotleja on kuulunud varasemalt aktiivse	Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1305/2013 artikli 2 lõike 1 punkti n

	põllumajandusettevõtte juhatusse, kas ta saab toetust taotleda?	sätete kohaselt on noor põllumajandustootja taotluse esitamise hetkel alla 40 aasta vanune, vastavate ametialaste oskuste ja pädevustega isik, kes asub esimest korda tegutsema põllumajandusliku majapidamise juhina. Saab taotleda, kui taotleja oli palgaline juhatuse liige ja ei olnud samal ajal osakute omanik (ettevõtja).
	Kui kaua võib taotleja olla tegutsenud enne toetuse taotlemist?	Toetust antakse ettevõtjatele, kes asuvad esmakordselt tegutsema põllumajandusliku majapidamise juhina (ettevõtte asutatud või üle võetud viimase 18 kuu jooksul). See nõue tähendab, et noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamise toetuse taotluse rahuldamise otsus tuleb teha hiljemalt 18 kuu jooksul pärast liikmesriikides kehtivate sätete kohast tegevuse alustamist. Alustamise kuupäevaks loetakse taotleja Eesti äriregistrisse kandmise kuupäev.
	Kas ettevõtte peab olema enne toetuse taotlemist äriregistris registreeritud?	Ettevõtte peab enne taotluse esitamist olema registreeritud Eesti äriregistris.
	Kas on sätestatud müügitulu ülempiir ülevõetavale ettevõttele?	Jah, ülevõetava ettevõtte müügitulu ülempiiriks on 500 000 eurot.
	Kas eelmisel perioodil toetuse saamisele järgneva viienda kalendriaasta lõpuks sätestatud müügitulu saavutamise nõuded on plaanis rakendada ka uuel perioodil (müügitulu peab moodustama vähemalt 80% saadud toetusest)?	Uuel perioodil seda nõuet ei kehtestata.
	Kas tulevad nõuded taotleja haridusele ja töökogemusele?	Määruse kohaselt peab füüsilisest isikust ettevõtjal või äriühingu kõigil osanikel või aktsiate omanikel ja juhatuse liikmetel olema arengukavas sätestatud vähemalt kaheaastane põllumajandusalane töökogemus ja põllumajanduslik keskeri-, kutsekesk- või kõrgharidus või «Kutseseaduse» § 4 lõikes 4 nimetatud «Kvalifikatsiooniraamistiku» viies kutsetase või nende puudumise korral peab taotleja kooskõlas komisjoni delegeeritud määruse (EL) nr 807/2014 artikli 2 lõikega 3 omandama need 36 kuu jooksul arvates taotluse rahuldamise üksikotsuse tegemise

		päevast, tingimusel, et äriplaanis on see ette nähtud.
	Kui pikk töökogemus peab taotlejal olema? Kas oma vanema juures töötamist ka arvestatakse (ametlikult taotleja tööl ei olnud)?	Nõutav on kaheaastane töökogemus aktiivses põllumajandusettevõttes. Põllumajanduslik töökogemus peab olema tõendatud dokumentidega. Töökogemuse saamiseks peab taotleja olema töötanud aktiivses põllumajanduslikus ettevõttes ja esitama vastavad dokumendid. Palgata tööd ei arvestata.
	Kui pikk on järelvalveperiood?	Kolm aastat arvates viimase toetusosa väljamaksest.
Põllu- ja metsamajanduse taristu arendamine ja hoid	Keda loetakse põllumajandusettevõtjaks? Kas tuleb ka müügitulu alusel piiritlemine?	Põllumajandusettevõtja on ettevõtja, kelle müügitulust moodustas enam kui 50% omatoodetud põllumajandustoodete ja nende töötlemisel saadud toodete müügitulu. Täpsemad põllumajandusettevõtjale kehtestatavad nõuded on väljatöötamisel.
	Kas on võimalik toetust saada sellise kraavi rekonstrueerimiseks, mis on enamasti põllumaal, kuid osaliselt läbib ka metsamaad?	Kuna meetme rakendusmäärus on väljatöötamisel, siis toetatavate tegevuste täpsemad nõuded ei ole veel teada.
	Kas maaparandussüsteemi teenindava tee ja tootmishooneni mineva tee rekonstrueerimine on abikõlblik?	Mõlemad teed on abikõlblikud. Teedele kokku saab toetust 30 000 eurot kalendriaastaks ületamata kogu programmiperioodil 60 000 eurot.
	Milliste tegevuste korral on toetusmäär 90%?	Olemasolevate eesvoolude uuendamine ja rekonstrueerimine ning keskkonnakaitserajatiste uuendamine, rekonstrueerimine ja ehitamine.
	Kui suur osa meetme eelarvest on põllumajandusettevõtjate kasutada?	Vähemalt 20% eelarvest on ettevõtjate kasutada. Täpne osakaal ei ole veel paika pandud.
	Kas ka uuel perioodil tehakse vahet taotluste hindamisel uuendamisel ja rekonstrueerimisel?	Ei, enam ei tehta vahet rekonstrueerimisel ja uuendamisel.
	Kas niisutussüsteemide rajamine on abikõlblik?	Esimeses kahes taotlusvoorus ei ole abikõlblik, kuid edaspidi on kavas antud tegevus seada abikõlblikuks kui veemajanduskavad seda võimaldavad.
Investeeringud põllumajandustoodete töötlemiseks ja	Millistes valdkondades tegutsevad ettevõtted toetust taotleda saavad?	Toetust võivad taotleda järgmised isikud: 1) ettevõtjad, kes tegutsevad toidu- ja joogitööstuse (välja arvatud

<p>turustamiseks</p>		<p>kalandussektor) valdkonnas; 2) tunnustatud tootjarühmana tegutsevad ettevõtjad; 3) põllumajandusliku majandustegevusega tegelevad mikroettevõtjad.</p> <p>Konkreetsemalt, keda ja mida toetatakse:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Majanduslikult jätkusuutlikud tootjarühmana tunnustatud tulundusühistud või nende ühistute valitseva mõju all olevad ettevõtjad on toetatavad seadmetesse ja ehitistesse tehtavate investeeringute osas. • Mitu põllumajandustootjate ühistut või tootjarühmana tunnustatud tulundusühistut või nimetatud ühistute valitseva mõju all olevat ettevõtjat ühiselt (suurprojektid) on toetatavad suurprojektide osas, juhul kui osalevad ettevõtjad on majanduslikult jätkusuutlikud, vähemalt üks osalev ettevõtja omab minimaalselt kolmeaastast eelnevat põllumajandustoodete töötlemise ja ekspordi kogemust ning osalevate ühistute ja ettevõtjate töötajate arv kokku ei ületa 750 (koos partner- ja sidusettevõtjatega) • Majanduslikult jätkusuutlikud mikro- ja väikeettevõtjad, kelle taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaasta põhitegevusala oli EMTAK C10 või 11 (toiduainete ja jookide tootmine), on toetatavad seadmetesse ja ehitistesse tehtavate investeeringute osas. • Majanduslikult jätkusuutlikud keskmised ja suurettevõtjad (kuni 750 töötajat koos partner- ja sidusettevõtjatega), kelle taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaasta põhitegevusala oli EMTAK C10 või 11, on toetatavad seadmetesse tehtavate investeeringute osas. • Majanduslikult jätkusuutlikud mikroettevõtjad, kes on põllumajandusliku majandustegevusega tegelenud vähemalt taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud kaks majandusaastat ning nende omatoodetud põllumajandustoodete või nende töötlemisel saadud toodete müügitulu on mõlemal majandusaastal ületanud 14000 eurot ning moodustanud üle 50% kogu müügitulust, on toetatavad
-----------------------------	--	--

		seadmetesse ja ehitistesse tehtavate investeeringute osas.
Tootjarühmade loomine	Kas antud meetme raames toetuse taotlemisel peab taotleja omama äriplaani?	Jah, tunnustamist taotlev tootjarühm peab omama äriplaani. Toetatavad tegevused peavad olema kajastatud tootjarühma või tootjaorganisatsiooni äriplaanis.
	Kui palju on võimalik maksimaalselt toetust taotleda kalendriaastas ja programmiperioodil?	Viie aasta jooksul kokku kuni 470 000 eurot, sh esimesel kahel aastal kuni 100 000 eurot, kolmandal aastal 95 000 eurot, neljandal 90 000 eurot ja viiendal 85 000 eurot.
Majandustegevuse mitmekesistamine maapiirkonnas mittepõllumajandusliku tegevuse suunal	Kas antud meetme raames toetuse taotlemisel peab taotleja omama äriplaani?	Toetuse taotlemiseks ei pea taotleja omama äriplaani. Taotleja peab toetuse taotlemisel esitama PRIA-le avalduse.
	Kas jahinduse valdkonnas investeeringute tegemine on abikõlblik? Aga jahiturism?	Toetust ei saa taotleda jahinduse valdkonnas investeeringute tegemiseks. Eelnõu raames on välistatud investeeringute tegemine taime- ja loomakasvatuse, jahinduse ja neid teenindavate tegevusaladesse (EMTAK 2008, jagu A, alajagu 01).
	Kas arstikeskuse rajamine on abikõlblik?	Arstikeskuse rajamine on abikõlblik tegevus. Oluline on aga silmas pidada, et tegemist peab olema ettevõtlusega. Juhime tähelepanu, et kinnisvaraalne tegevus ei ole meetme raames abikõlblik. Niisiis ei ole lubatud rajada arstikeskust, et seda siis välja üürida või muul moel kolmandatele isikutele kasutada anda. Taotleja peab arstikeskuse rajamisel seda enda majandustegevuse mitmekesistamiseks kasutama.
	Kas kaupluse rajamine on abikõlblik? Näiteks ehituspood, talupood?	Jah, on abikõlblik. Juhime tähelepanu, et kinnisvaraalne tegevus ei ole meetme raames abikõlblik. See tähendab, et ei ole lubatud rajada kauplust, et seda siis välja üürida või muul moel kolmandatele isikutele kasutada anda.
	Millistes tegevusvaldkondades investeeringute tegemine ei ole abikõlblik?	Investeeringute tegemine ei ole abikõlblik, kui see tehakse järgnevas valdkonnas: 1) taime- ja loomakasvatuse, jahinduse ja neid teenindavad tegevusalad (EMTAK 2008, jagu A, alajagu 01); 2) kalapüük ja vesiviljelus (EMTAK 2008, jagu A, alajagu 03);

		<p>3) mäetööstus (EMTAK 2008, jagu B); 4) toiduainete tootmine (EMTAK 2008, jagu C, alajagu 10), joogitootmine (EMTAK 2008, jagu C, alajagu 11), ning tubakatoodete tootmine (EMTAK 2008, jagu C, alajagu 12); 5) veevarustus, kanalisatsioon, jäätme- ja saastekäitlus (EMTAK 2008, jagu E); 6) ehitus (EMTAK 2008, jagu F); 7) veondus ja laondus (EMTAK 2008, jagu H), välja arvatud mahetoodete ladustamise korraldamiseks turustuskeskuse loomine; 8) finants- ja kindlustustegevus (EMTAK 2008, jagu K); 9) kinnisvaraalaane tegevus (EMTAK 2008, jagu L); 10) juriidilised toimingud ja arvepidamine (EMTAK 2008, jagu M, alajagu 69), nõustamine; 11) reklaamindus ja turu-uuringud (EMTAK 2008, jagu M, alajagu 73); 12) haldus- ja abitegevused (EMTAK 2008, jagu N); 13) hasartmängude ja kihlvedude korraldamine (EMTAK 2008, jagu R, alajagu 92).</p> <p>Juhime tähelepanu, et kui ettevõtja tegutseb mainitud valdkondades, võib ta taotlust taotleda, kuid investeeringuobjekti kasutusala ei tohi olla nimetatud tegevusaladega seotud.</p>
	<p>Mis majandusaastate alusel vaadeldakse esimeses voorus taotleja nõuetekohasust?</p>	<p>Taotlejate nõuetekohasust hinnatakse taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud kahe majandusaasta põhjal. Esimeses taotlusvoorus on nendeks aastateks 2014.a ja 2013.a majandusaasta.</p>
	<p>Kuidas meede panustab maapiirkonnas töökohtade säilimisse ning uute töökohtade loomisse?</p>	<p>Kõigil toetus saajatel on kohustus säilitada taotluse esitamise aastale vahetult eelnenud majandusaasta keskmine töötajate arv vähemalt viis aastat PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest arvates.</p> <p>Taotlejad võivad aga hindamiskriteeriumite alusel saada lisapunkte (ehk eelistuse), kui investeeringu tulemusena plaanitakse luua maapiirkonda uus töökoht. Sellisel juhul on toetuse saaja kohustatud looma taotlusel esitatud arvu uusi töökohti toetust saanud ettevõttes hiljemalt kahe aasta jooksul PRIA poolt viimase toetusosa väljamaksmisest arvates ning need</p>

		töötajaga täitma.
	Kas mobiilsete puiduhakkurite ostmine on abikõlblik?	Mobiilsete puiduhakkurite ostmine ei ole abikõlblik tegevus. Meetme raames toetatakse vaid statsionaarsete seadmete ostmist.
Metsa majandusliku ja ökoloogilise elujõulisuse parandamine ja kahjustatud metsa taastamine	Kas toetust on võimalik saada ka alale, millele on varasemalt toetust määratud, kuid kus nüüd esineb metsakahjustus (ürask)?	Toetust on võimalik saada metsaaladele, mille kohta on meetme 1.5.1 või 1.5.3 raames toetust antud eeldusel, et kavandatav tegevus on eesmärgipärane ja kehtestatud tingimustele vastav. EMK nõukoja ja Erametsaliidu ettepanekul ei saa järgmisel perioodil toetust kooreüraski tõrjeks.
	Kui vanadele kahjustuste kõrvaldamiseks on võimalik toetust taotleda?	Männikärsaka ja juurepessu tõrjeks saab küsida toetust üks kord kalendriaastas.
	Kas ulukikahjustuste ennetamiseks ja kõrvaldamiseks saab toetust taotleda?	Toetust saab küsida ulukikahjustuste ennetamiseks (repellendi soetamine ja kasutamine, aia soetamine ja paigaldamine, tüvekaitse ning ladvakaitse soetamine ja kasutamine) sama metsaala kohta üks kord programmiperioodi jooksul. Toetust ei saa ulukikahjustuste kõrvaldamiseks.
	Kas koprakahjustuste ennetamiseks ja kõrvaldamiseks saab toetust taotleda?	Ei saa.
	Kas puistu laasimine ja noorendike hooldamine on abikõlblik?	Mõlemad tegevused on abikõlblikud. Toetust saab kuni 30 aasta vanuse (puistu tegelik vanus) puistu hooldusraieks sama metsaala kohta üks kord programmiperioodi jooksul. Kasvavate puude laasimiseks saab toetust kultiveeritud männi, tamme, kase, lehise ja sanglepa enamuspuuliigina moodustatud puistu kohta, mille rinnasdiameeter on kuni 15 cm ja laasitud tüve lõpp-pikkuseks vähemalt kolm meetrit. Laasitavate puude arv hektari kohta peab olema vähemalt 200. Toetust saab sama metsaala kohta üks kord programmiperioodi jooksul.